

Theoretisch gestuurd bachelorwerkstuk

In hoeverre beoordelen Nederlanders mensen met een accent anders op de dimensie status dan mensen zonder accent?

Marlieke van Zutphen s4247353
Email adres: marlieke.zutphen@student.ru.nl
Telefoonnummer: 06-49949356

Radboud universiteit Nijmegen
Faculteit Letteren
Begeleider: Pepi Burgos
Thema: non-nativeness

Inhoud

Abstract	3
Inleiding.....	4
Methode.....	9
Materiaal	9
Proefpersonen.....	9
Onderzoekontwerp	10
Instrumentatie.....	10
Procedure	11
Statistische toetsing	11
Resultaten	12
Conclusie	13
Discussie	14
Bronnenlijst	16
Bijlage 1 – spraak stimulus	18
Bijlage 2 – enquête	18

Abstract

Tegenwoordig verhuizen er steeds meer mensen de hele wereld over. Hierbij hoort ook het leren van een tweede taal (L2). Doordat deze taal pas op latere leeftijd wordt geleerd, heeft de spreker meestal een accent. Er is al veel onderzoek gedaan naar het effect van een accent op luisteraars. Dit onderzoek werd echter meestal uitgevoerd voor Engelstalige. In dit onderzoek zal het gepercipieerde accent en het effect van mensen die Nederlands spreken met een Spaans accent op mensen die als moedertaal Nederlands hebben op de dimensie status worden bestudeerd. Er wordt in dit onderzoek gewerkt met geluidsfragmenten van vier niveaus van het CEFR: A1, A2, B1 en B2 en daarnaast twee geluidsfragmenten met ABN. Alle niveaus bestaan uit twee versies: van een mannelijke spreker en vrouwelijke spreker. Deze fragmenten zijn beoordeeld door middel van een online enquête door 170 luisteraars. Uit de resultaten bleek dat het gepercipieerde accent overeenkomt met de indeling van het CEFR. Het accent had geen invloed op het toeschrijven van een hogere of lagere status voor mensen met een afwijkend accent.

Inleiding

Tegenwoordig wordt de wereld steeds kleiner. Door verschillende oorzaken, waaronder globalisatie, verhuizen er steeds meer mensen de hele wereld over. Bij het verhuizen naar een ander land hoort meestal ook het leren van een tweede taal (L2). Er zijn dan ook veel onderzoeken naar sprekers van een tweede taal, en het effect daarvan op de moedertaal sprekers. Gluszek en Dovidio (2010) geven in hun overzichtsartikel aan dat het hebben van een accent kan leiden tot vooroordelen, stereotype en discriminatie. Volgens hen verwijst discriminatie naar het gedrag en het oneerlijk behandelen van personen. Mensen met een accent kunnen volgens hen last hebben van discriminatie in huisvesting, werk, rechtbanken en zelfs universiteiten. Vooroordelen verwijzen naar een negatieve attitude tegenover een bepaalde groep en stereotype verwijzen naar karakteristieken of rollen die worden geassocieerd met een bepaalde groep. Vooroordelen en stereotypen zijn mentale processen die soms onbewust gebeuren. Het hebben van een accent heeft volgens Gluszek en Dovidio (2010) twee gevolgen: dat je als buitenlander wordt gezien en dat je als lid van een bepaalde groep wordt gezien. Zo stellen Gluszek en Dovidio (2010) dat wanneer iemand wordt gezien als een buitenlander, dit meestal negatieve vooroordelen met zich mee brengt. Er is nog niet veel onderzoek gedaan naar de vooroordelen over een specifieke groep mensen en de relatie tot hun accent. In het onderzoek van Delamere (1996) komt naar voren dat wanneer L2 sprekers met fouten spreken, ze als één groep worden gezien, namelijk buitenlanders. In dit onderzoek werd gebruik gemaakt van buitenlanders uit vijf verschillende landen: Iran, Venezuela, Maleisië, Saoedi Arabië en Frankrijk. Wanneer deze mensen zonder fouten spraken, maar nog wel met een accent, werden ze gezien als vijf individuele groepen, waaraan verschillende vooroordelen waren verbonden in plaats van één vooroordeel, namelijk dat van buitenlander.

Er zijn verschillende factoren die beïnvloeden hoe sterk je accent is. Zo geven Piske, MacKay en Flege (2001) een overzicht van factoren die invloed hebben op het accent van iemand. Zij noemen leeftijd bij het leren van de L2, lengte van verblijf, geslacht, verkregen onderwijs, motivatie, talent voor het leren van een taal en gebruik van de taal als factoren. Het is lastig vast te stellen welke factoren meer of minder effect hebben, omdat ze allemaal met elkaar samenhangen en moeilijk afzonderlijk van elkaar kunnen worden onderzocht. In de studies die door Piske, MacKay en Flege (2001) bestudeerd werden, kwam naar voren dat leeftijd van het leren van de L2 een van de belangrijkste factoren is. Dit werd in bijna alle

bestudeerde onderzoeken bevestigd. Hoe jonger iemand was toen hij of zij in een land kwam wonen, des te minder was zijn of haar accent. Lengte van verblijf werd ook in bijna alle bestudeerde onderzoeken als significante factor gevonden, al had deze factor minder effect dan de leeftijd van het leren van de L2. Ook geslacht werd in meerde bestudeerde studies als significante factor gevonden. In de studies die geslacht als significante factor vonden, werden vrouwen meestal hoger beoordeeld dan mannen. In de bestudeerde onderzoeken werden verkregen onderwijs, motivatie en talent voor het leren van een taal als minder belangrijke factoren gezien. Als laatste onderzochten ze zelf of het gebruik van de moedertaal (L1) invloed had op het accent. Hieruit kwam dat Italianen die hun L1 taal bleven spreken een zwaarder accent hadden bij het spreken van hun L2 taal. Ook Derwing en Munro (1997) geven een kort overzicht van factoren die van invloed zijn, namelijk moedertaal, leeftijd van aankomst, geslacht, aanleg voor mondelinge imitatie, tijd van verblijf in L2 land en motivatie om iets goed uit te spreken.

De bovengenoemde factoren hebben allemaal invloed op het accent van een L2 spreker. De volgende definitie wordt gegeven voor accent: 'het fenomeen dat we accent noemen is een complex aspect van taal dat effect heeft op de spreker en luisteraar in perceptie en productie en daardoor ook sociale interactie' (Derwing en Munro, 2005, p. 380). Het accent heeft invloed op de verstaanbaarheid en begrijpelijkheid van een spreker (Derwing en Munro, 1997). Verstaanbaarheid is dat wat een luisteraar letterlijk kan verstaan en begrijpelijkheid is dat wat de luisteraar kan verwerken omdat hij het begrijpt. Derwing en Munro (1997) onderzoeken de relaties tussen accent en verstaanbaarheid. Zij geven aan dat deze factoren samenhangen, maar ook quasi onafhankelijk zijn. Het hebben van een zwaar accent heeft dus meestal invloed op de verstaanbaarheid van iemand, maar dit hoeft niet altijd zo te zijn. Als derde factor gebruiken ze begrijpelijkheid, ook wel gepercipieerde verstaanbaarheid genoemd. Dit is ook een quasi onafhankelijke factor van accent en begrijpelijkheid. Ze onderzochten hoe mensen accent, verstaanbaarheid en begrijpelijkheid beoordeelden. Hieruit kwam dat de respondenten het accent zwaarder beoordeelden dan de begrijpelijkheid en de begrijpelijkheid weer zwaarder dan de verstaanbaarheid. Zij geven hiervoor de volgende verklaring: iemand met een accent kan helemaal te verstaan zijn, maar doordat hij een accent heeft duurt het langer voor de luisteraar om de informatie te verwerken. Die langere tijd van verwerking wordt toegeschreven aan het moeilijker begrijpen van iemand. De termen verstaanbaarheid en begrijpelijkheid worden in sommige

onderzoeken als twee aparte termen gehanteerd (Derwing en Munro, 1997), maar in enkele onderzoeken worden de termen door elkaar gebruikt (Varonis en Gass, 1982; Gass en Varonis, 1984). Zo vragen Varonis en Gass (1982) namelijk hun respondenten om de tekst die zij horen te transcriberen, wat de verstaanbaarheid meet. Echter gebruiken zij de term begrijpelijkheid hiervoor.

Bij het leren van een taal, is het lastig om het niveau van een L1 spreker te krijgen en al helemaal zonder accent te spreken. L2 sprekers variëren dus ook in het hebben van een accent. Doordat iemand een tweede taal leert, kunnen er verschillende fouten worden gemaakt. Door deze fouten is het voor sprekers van de moedertaal lastiger om de L2 sprekers te verstaan of te begrijpen. Varonis en Gass (1982) geven een aantal factoren die ervoor zorgen dat iemand lastiger of makkelijker te verstaan is voor L1 sprekers: uitspraak, grammatica, bekendheid met het onderwerp, bekendheid met de persoon, bekendheid met de taal van de L2, hoe vloeiend er wordt gesproken en sociale factoren. Anderson-Hsieh, Johnson en Koehler (1992) geven als belangrijkste factoren voor de verstaanbaarheid intonatie, lettergreep structuur en fouten in klinkers en medeklinkers. Uit hun onderzoek kwam dat intonatie de belangrijkste factor is voor het hebben van een accent. Gass en Varonis (1984) doen onderzoek naar het effect van bekendheid op de verstaanbaarheid van L2 sprekers. Zij onderzochten bekendheid met het onderwerp, bekendheid met L2 spreker met andere taalachtergrond, bekendheid met L2 spreker met dezelfde taalachtergrond en bekendheid met de persoon zelf. Zij vonden dat al deze factoren invloed hadden op de verstaanbaarheid van de sprekers. Wanneer luisteraars dus bekend waren met het onderwerp, de L2 spreker met andere taalachtergrond, de L2 spreker met dezelfde achtergrond of de L2 spreker zelf, bevordert dit de verstaanbaarheid.

Omdat we dagelijks mensen tegenkomen met een accent is er al veel onderzoek gedaan naar de factoren die het niveau van accent beïnvloeden, maar ook naar de gevolgen van het hebben van een accent. In het overzicht van Piske, MacKay en Flege (2001) komt naar voren dat de gebruikte methodes in verschillende opzichten verschillen per onderzoek. Hierdoor zijn de resultaten van onderzoeken soms moeilijk met elkaar te vergelijken. Over het algemeen wordt er gebruikt gemaakt van L2 sprekers die verschillende niveaus in accent hebben die worden beoordeeld door L1 luisteraars. De L2 sprekers komen uit veel verschillende landen, alhoewel de luisteraars meestal Engels zijn (Delamere, 1996; Hosoda, Stone-Romero en Walter, 2007; Lev-Ari en Keysar, 2010). Er kan gebruik gemaakt worden van

verschillende L2 sprekers (Derwing en Munro, 1997; Brennan en Brennan, 1981), maar ook van sprekers die hetzelfde stuk tekst twee keer inspreken op verschillende manieren (Delamere, 1996; Kang en Rubin, 2009). De stukjes tekst die luisteraars te horen krijgen verschillen ook per onderzoek. Het materiaal dat in onderzoeken gebruikt wordt zijn woorden, zinnen (Lev-Ari en Keysar, 2010) of alinea's (Brennan en Brennan, 1981; Delamere, 1996). De manier waarop dit verzameld wordt is door de sprekers iets voor te laten lezen (Brennan en Brennan, 1981; Delamere, 1996), maar ook door ze zelf ergens iets bij te laten vertellen (Derwing en Munro, 1997), of na te laten spreken (Piske, MacKay en Flege, 2001). De manier waarop het verzameld wordt is van groot belang. Zo kan iemand die uit zichzelf iets moet vertellen bijvoorbeeld moeilijk uit te spreken woorden vermijden, waardoor zijn accent vervolgens als minder zwaar wordt gepercipieerd. Het verzamelen van materiaal door de sprekers zinnen na te laten zeggen die door L1 zijn ingesproken, meet ook de vaardigheid van iemand voor het na-spreken. Deze vaardigheid kan niet altijd toegepast worden in een dagelijks gesprek, waardoor ook op deze manier het niveau van accent bij het onderzoek niet erg representatief is. Het niveau van accent kan ook op verschillende manieren worden bepaald. In sommige onderzoeken wordt het door middel van een ontwikkeld instrument gedaan (Brennan en Brennan, 1981), om zo op een objectieve manier te proberen het niveau van accent in te delen. Omdat objectieve en subjectieve beoordelingen hoog met elkaar correleren, is dit echter niet noodzakelijk (Johansson, 1978). De volgorde van bepaalde taken of experimenten heeft ook invloed op de uiteindelijke resultaten. Zo vonden Brennan en Brennan (1981) een verschil in resultaten wanneer zij de volgorde van taken verwisselden. Hun onderzoek bestond uit twee groepen. Een groep die eerste moest beoordelen op accent en daarna op status en een groep die eerst moest beoordelen op status en daarna op accent na het horen van dezelfde acht sprekers. Wanneer de respondenten eerst moesten oordelen op accent en daarna op status werden mensen met een zwaarder accent lager beoordeeld.

Het hebben van een accent heeft invloed op het beeld dat de luisteraar vormt bij een spreker. Dit kan zijn op het gebied van geloofwaardigheid, solidariteit, stereotypen en status. Lev-Ari en Keysar (2010) deden onderzoek naar geloofwaardigheid van mensen met een accent. Zij gebruikte daarvoor drie moedertaal sprekers, drie L2 sprekers met een mild accent en drie L2 sprekers met een zwaar accent. Deze sprekers moesten uitspraken als "*ants don't sleep*" uitspreken en daarna werd er onderzocht in hoe verre deze uitspraken geloofwaardig waren. Uit de resultaten kwam dat de uitspraken vaker werden geloofd als het door een L1

spreker werd verteld dan door de L2 sprekers. De resultaten voor solidariteit verschillen per onderzoek. Zo scoorden mensen met een accent of dialect soms lager op solidariteit dan L1 sprekers (Steward, Bouchard Ryan en Giles, 1985; Fuertes, Gottdiener, Martin, Gilbert en Giles, 2012) en soms hoger op vergelijkbare dimensies, zoals sociale aantrekkelijkheid en bezorgdheid (Hosoda et al., 2007; Tsurutani, 2012). Ook in het overzichtsreview van Gluszek en Dovidio (2010) komt naar voren dat de beoordeling op de dimensie solidariteit verschilt per onderzoek. Uit onderzoek van Lambert (1967) blijkt dat evaluaties worden beïnvloed door associaties die bij stereotypen van een bepaalde taalgroep horen. Dit blijkt ook uit het onderzoek van Kang en Rubin (2009). Zij lieten aan luisteraars twee keer hetzelfde audiofragment horen met daartussen een ander fragment. Het audiofragment verschilde niet, maar er werd bij de ene keer een blanke man getoond en bij de andere keer een Aziatische man. Wanneer het fragment met de Aziatische man getoond werd, hoorde de luisteraars een accent en begrepen ze de tekst minder goed dan wanneer ze hetzelfde stukje hoorden met de blanke man als foto. De associaties die bij het stereotypen horen beïnvloeden dus de evaluatie. Uit het overzichtsartikel van Gluszek en Dovidio (2010) blijkt ook dat personen met een accent worden gepercipieerd als minder intelligent, trouw en competent. Daarnaast wijzen luisteraars mensen met een accent of dialect een lagere status toe. Ook uit de meta-analyse van Fuertes et al. (2012) blijkt dat mensen met een afwijkend accent een lagere status toegeschreven krijgen. Dit wordt door verschillende onderzoeken bevestigd (Brennan en Brennan, 1981; Hosoda et al., 2007; Tsuruntani, 2012).

Voor de bovenstaande onderzoeken geldt voor het grootste deel dat het gebaseerd is op Engels sprekende landen. Er is nog weinig onderzoek gedaan hoe Nederlandse luisteraars reageren op personen met een accent in het Nederlands. In dit onderzoek zullen personen met een Spaans accent in het Nederlands worden onderzocht. Spaans is een wereld taal en daarom komt een Spaans accent in het Nederlands ook regelmatig voor. Door te onderzoeken hoe Nederlanders reageren op accenten kan er door de resultaten rekening mee worden gehouden bij het aanleren van de taal. Zo kunnen leraren meer nadruk leggen op wat belangrijk is en hun leerlingen inlichten over de gevolgen van het hebben van een accent met betrekking tot bijvoorbeeld gepercipieerde status. Om een beter beeld te krijgen van de gevolgen van het hebben van een accent staat in dit onderzoek de volgende onderzoeksvraag centraal: in hoeverre beoordelen Nederlanders mensen met een accent anders op de dimensie status dan mensen zonder accent? Hieruit volgen de volgende hypotheses:

H1: Hoe lager taal niveau van een persoon, hoe zwaarder het accent wordt gepercipieerd.

H2: De sprekers die ABN spreken worden het hoogst ingeschat op status van de vijf groepen.

H3: Hoe zwaarder het accent, hoe lager de sprekers worden ingeschat op status.

Methode

Voor het beantwoorden van de onderzoeksvragen is er gebruik gemaakt van een experiment.

Materiaal

De onafhankelijke variabelen in dit onderzoek waren audio bestanden van stukjes ingesproken tekst. De ingesproken tekst is te vinden in bijlage 1 en is voor alle versies hetzelfde. De tekst is geselecteerd uit de corpus 'Spanish L1 Dutch L2'. De corpus 'Spanish L1 Dutch L2' bestaat uit Nederlandse voorgelezen stukjes tekst die problematisch zijn voor Spanjaarden die Nederlands leren. Deze tekst is geselecteerd omdat er veel verschillende klinkers en medeklinkers in zitten die door L2 sprekers van het Nederlands kunnen worden ervaren als moeilijk. De corpus bevat verschillende *proficiency* niveaus volgens het Common European Framework of Reference (CEFR), die het taalniveau indeelt in verschillende niveaus. De niveaus die in dit onderzoek gebruikt zullen worden zijn A1, A2, B1 en B2. Per niveau is een één opname van een man en één opname van een vrouw geselecteerd uit de corpus. Daarnaast is dezelfde tekst ingesproken door twee Nederlanders, een man en vrouw, die ABN spraken. Deze twee ingesproken teksten zullen als controlegroep fungeren. Er wordt dus verwacht dat de verschillende versies in sterkte van accent verschillen.

Proefpersonen

De proefpersonen bestonden uit de luisteraars die het materiaal beoordeelden. Deze proefpersonen zijn door vijf onderzoekers benaderd en hebben op vrijwillige basis deelgenomen aan het experiment. Behalve dat de proefpersonen als L1 Nederlands moesten hebben, waren er geen eisen gesteld aan de proefpersonen. Er deden ten minste 30 luisteraars per versie mee aan het onderzoek. Voor ABN waren dit 41 luisteraars, voor A1 36 luisteraars, voor A2 34 luisteraars, voor B1 32 luisteraars en voor B2 30 luisteraars. In totaal hebben er 182 proefpersonen mee gedaan aan het onderzoek, waarvan er 12 niet zijn meegenomen voor de resultaten als gevolg van *missing values*. Deze *missing values* waren het gevolg van het niet compleet invullen van de enquête. 64,7 % van de proefpersonen was

vrouwelijk en 35,3% was mannelijk. De meeste proefpersonen hadden een leeftijd van 18-25 jaar (57,1%), gevolgd door 46-55 jaar (17,6%), 56-65 jaar (10,6%) en 26-35 jaar (7,6 %). De andere 7,1 % behoorde tot andere leeftijdsgroepen. Het meest voorkomende afgeronde opleidingsniveau was VWO (34,1%), gevolgd door HBO (24,1%), MBO (17,6%), WO (13,5%) en HAVO (7,1%). De andere 3,1% had geen of VMBO als afgerond opleidingsniveau.

Onderzoekontwerp

Er werd in dit onderzoek gebruik gemaakt van een tussenproefpersoonontwerp. De proefpersonen werden aan één van de volgende condities blootgesteld, namelijk: A1 spreker, A2 spreker, B1 spreker, B2 spreker of ABN. Al deze condities hadden twee versies, namelijk met een mannelijke spreker en met een vrouwelijke spreker. Er waren in totaal dus tien versies. De proefpersonen werden, nadat ze op een beginpagina kwamen, random aan één van deze tien versies aangewezen. Na het beluisteren van het audiofragment moesten de proefpersonen een enquête invullen. De enquête is te vinden in bijlage 2. Deze enquête is eerst door de onderzoekers getest, waarna hij in gebruik is genomen. De proefpersonen die aan de conditie ABN toegewezen werden, fungeerden als controle groep. De conditie werd per proefpersoon random gekozen door middel van Qualtrics.

Instrumentatie

Als instrument werd een enquête ingevuld door de proefpersonen. Deze enquête werd afgenomen via Qualtrics. In deze enquête stonden vragen over de persoon die de tekst had ingesproken en over zijn of haar spraak. De enquête bestond uit een deel met algemene vragen, zoals leeftijd, opleidingsniveau en geslacht. Daarnaast bevatte de enquête vragen over de afhankelijke variabele. De afhankelijke variabele in dit onderzoek waren accent en status. De variabele bestonden uit vier items die moesten worden beantwoord door middel van een 7punt Likert schaal, zoals hieronder weergegeven.

Ik denk dat deze persoon een universitaire opleiding heeft afgerond.

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 Helemaal mee eens

Deze persoon spreekt Nederlands zonder accent.

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 Helemaal mee eens

Er is voor een 7punt Likert schaal gekozen omdat dit de meest voorkomende manier is voor het stellen van een vraag met een schaal. De betrouwbaarheid van accent bestaande uit vier items was goed $\alpha = .89$. De betrouwbaarheid van status bestaande uit vijf items was onvoldoende $\alpha = .68$. Na het verwijderen van het item 'ik denk dat deze persoon manager is van beroep', was de betrouwbaarheid van status bestaande uit vier items wel adequaat $\alpha = .72$. Het item 'ik denk dat deze persoon manager is van beroep' wordt daarom niet verder meegenomen in de resultaten voor dit onderzoek.

Procedure

De gegevens werden verzameld door vijf verschillende onderzoekers. De onderzoekers hebben persoonlijk mensen benaderd zodat iedere proefpersoon als moedertaal Nederlands had. Dat deden ze door de volgende link door te sturen: <http://ciw.ruhosting.nl/webenquetes/bvdd/>. De procedure was voor iedere proefpersoon gelijk. De enquête werd afgenomen via het programma Qualtrics, waarbij online een enquête kan worden ingevuld. Eerst kwamen de proefpersonen op een pagina met uitleg over het onderzoek. Hierop stond waarvoor het onderzoek was, waarop het onderzoek zich focust, en wat diegene te wachten stond bij het invullen van de enquête. Daarna werden ze random doorgestuurd naar één van de tien versies van de enquête. De gemiddelde afname van de online enquête duurde 4.24 minuten. De enquêtes werden afgenomen in de periode van 31 maart tot en met 30 april 2015.

Statistische toetsing

De statistische toetsing werd gedaan door middel van SPSS. De gebruikte toetsen zijn descriptieve statistieken en t-toetsen. Er zullen voor de variabelen accent en status allebei zeven t-toetsen worden uitgevoerd, namelijk: A1 vs. B2, A2 vs. B2, A1 vs. B1, A1 vs. ABN, A2 vs. ABN, B1 vs. ABN en B2 vs. ABN. Daarnaast zal er als blijkt dat de resultaten niet significant zijn voor accent of status, dezelfde zeven t-toetsen per item worden uitgevoerd.

Resultaten

De eerste hypothese 'Hoe lager het taal niveau van een persoon, hoe zwaarder het accent wordt gepercipieerd' zal worden beantwoord door het vergelijken van de gemiddeldes van het gepercipieerde accent door middel van *t*-toetsen.

Tabel 1 Gemiddeldes en standaard deviaties accent.

Taalniveau	Gemiddelde	Standaard deviatie
A1	6.4	.75
A2	6.19	.81
B1	6.0	.61
B2	5.81	.63
ABN	2.37	1.14

Tabel 2 *t*-testen voor accent met als factor taalniveau.

Groepen	Vrijheidsgraden	<i>t</i>	<i>p</i>
ABN vs. A1	67.95	4.03	<.001
ABN vs. A2	69.61	3.82	<.001
ABN vs. B1	62.02	3.62	<.001
ABN vs. B2	62.97	3.44	<.001
A1 vs. B1	65	.41	.018
A1 vs. B2	64	.59	.001

Uit *t*-toetsen voor accent met als factor taalniveau bleek er een significant verschil te bestaan tussen de volgende niveaus: ABN niveau en A1 niveau ($t(67.95)=4.03, p < .001$). A1 ($M=6.4, SD = .75$) bleek hoger te worden ingeschat op accent dan ABN ($M=2.37, SD = 1.14$). ABN niveau en A2 niveau ($t(69.61)=3.82, p < .001$). A2 ($M=6.19, SD = .81$) bleek hoger te worden ingeschat op accent dan ABN ($M=2.37, SD = 1.14$). ABN niveau en B1 niveau ($t(62.02)=3.62, p < .001$). B1 ($M=6.0, SD = .61$) bleek hoger te worden ingeschat op accent dan ABN ($M=2.37, SD = 1.14$). ABN niveau en B2 niveau ($t(62.97)=3.44, p < .001$). B2 ($M=5.81, SD = .63$) bleek hoger te worden ingeschat op accent dan ABN ($M=2.37, SD = 1.14$). A1 niveau en B1 niveau ($t(65)=.41, p = .018$). A1 bleek hoger te worden ingeschat op accent dan B1. A1 niveau en B2 niveau ($t(64)=.59, p = .001$). A1 bleek hoger te worden ingeschat op accent dan B2. A2 niveau en B2 niveau ($t(61)=.38, p = .043$). A2 bleek hoger te worden ingeschat op accent dan B2.

De hypothesen 'De sprekers die ABN spreken worden het hoogst ingeschat op status van de vijf groepen' en 'Hoe zwaarder het accent, hoe lager de sprekers worden ingeschat op status' zullen worden beantwoord door het vergelijken van de gemiddeldes van de gepercipieerde status door middel van *t*-toetsen. Uit *t*-toetsen voor status met als factor taalniveau bleek er geen significant verschil te bestaan tussen alle niveaus. Hierna zijn de gemiddeldes per item vergeleken. Uit een *t*-toets voor 'Ik denk dat deze persoon een universitaire opleiding heeft gedaan' met als factor taalniveau bleek er een significant verschil te zijn tussen ABN en A1 ($t(74) = .54, p = .038$) en ABN en A2 ($t(71) = .56, p = .031$). ABN ($M = 4.38, SD = 1.08$) bleek hoger te worden ingeschat op 'Ik denk dat deze persoon een universitaire opleiding heeft gedaan' dan A1 ($M = 3.83, SD = 1.16$) en A2 ($M = 3.82, SD = 1.07$). Voor de rest van de niveaus werd geen significant verschil gevonden. Ook voor de andere items werd geen significant verschil gevonden tussen de niveaus.

Conclusie

Deze studie is gericht op het verkrijgen van meer inzicht in het effect van taalniveaus op accent en het effect van een accent op de gepercipieerde status. Uit de resultaten blijkt dat taalniveau, bepaald volgens het CEFR, een goede voorspeller is hoe zwaar het accent van iemand wordt gepercipieerd. H1 'Hoe lager het taal niveau van een persoon, hoe zwaarder het accent wordt gepercipieerd' wordt dus bevestigd door de resultaten. De overige hypothesen H2 'De sprekers die ABN spreken worden het hoogst ingeschat op status van de vijf groepen' en H3 'Hoe zwaarder het accent, hoe lager de sprekers worden ingeschat op status' worden niet bevestigd door de resultaten.

Discussie

De resultaten van dit onderzoek laten zien dat het taalniveau volgens het CEFR en goede voorspeller is van het gepercipieerde accent. Dit bevestigt de resultaten van Johansson (1978) dat de objectieve en subjectieve beoordeling van accent hoog met elkaar correleren. Dit kan komen omdat het inschatten van een accent door mensen op een redelijk objectieve manier gedaan kan worden en daardoor dus overeenkomt met de niveaus van het CEFR.

De resultaten die in dit onderzoek zijn gevonden voor status spreken de verwachtingen en de besproken literatuur in de inleiding tegen. Uit dit onderzoek blijkt dat accent geen invloed heeft op de ingeschatte status, terwijl dit wel werd gevonden in andere onderzoeken. Uit de meta-analyse van Fuertes et al. (2012) blijkt dat mensen met een accent een lagere status krijgen toegeschreven. Bij het onderzoek van Brennan en Brennan (1981) en Tsuruntani (2012) werd er ook gevonden dat mensen met een accent lager worden ingeschat op status dan mensen zonder accent. Er is bij deze twee onderzoeken, net zoals in dit onderzoek, gebruik gemaakt van voorgelezen tekst. Deze voorgelezen teksten verschillen echter wel op andere aspecten, zoals onderwerp van de tekst en lengte. De tekst die in dit onderzoek is gebruikt bestaat uit 62 woorden, terwijl de teksten uit het onderzoek van Brennan en Brennan (1981) en Tsuruntani (2012) langer waren, namelijk 162 woorden en 90 woorden. Een ander verschil met voorgaande onderzoeken is dat de besproken literatuur meestal in Engelstalige landen is uitgevoerd. Dit onderzoek is in Nederland uitgevoerd. Het zou kunnen dat Nederlanders een audiofragment voor het beoordelen van status niet voldoende vinden om de status van een persoon te beoordelen. In tegenstelling tot het beoordelen van accent, wat als objectief kan worden gezien, is het beoordelen van status subjectief. Wanneer er een foto of een filmpje van een persoon was getoond onder het audiofragment, zullen de proefpersonen misschien een beter oordeel kunnen geven dan nu. Doordat er alleen naar een audiofragment geluisterd kan worden, is het onderwerp van de tekst van invloed op het beoordelen van status. Het onderwerp van de tekst van dit onderzoek was de arbeidsmarkt. Het zou kunnen dat mensen het onderwerp van de tekst sterker meenemen in hun beoordeling dan het accent. Ook zou het kunnen dat Nederlanders een accent niet koppelen aan het inschatten van status van een persoon. Dit zou kunnen komen omdat Nederland multicultureel is, en we dagelijks in aanraking komen met mensen met een accent.

Dit onderzoek heeft ook limitaties. Alhoewel de enquête wel is getest op begrijpelijkheid en op de tijdsinname, is de enquête niet uitgebreid getest. Zo hadden de

vragen voor de dimensie status eerst getest moeten worden of ze geschikt waren hiervoor. Zo werd er namelijk bij de vraag 'Ik denk dat deze persoon een universitaire opleiding heeft gedaan' wel een significant verschil gevonden tussen ABN en A1 en A2. Blijkbaar wordt universitaire opleiding meer aan status gekoppeld dan de andere vragen. Wanneer we de vragen voor status uitgebreider hadden getest, konden er misschien naar vragen worden gezocht die ook meer met status werden geassocieerd. Daarnaast is er maar met één stuk tekst gewerkt, waardoor het effect van het onderwerp van de tekst op status niet is gemeten. Ook bestonden de dimensies accent en status uit maar vier items.

Na dit onderzoek zijn verschillende variaties interessant om verder te onderzoeken. Zo kan er in vervolgonderzoek worden onderzocht of het onderwerp van de tekst invloed heeft op de beoordeling van de status. Er kan bijvoorbeeld naast een formeel onderwerp ook een informeel onderwerp worden gebruikt. Verder kan de dimensie status worden getoetst met meer dan alleen een audiofragment. Dit kan een foto zijn, maar ook een videofragment waarin de persoon een tekst opleest.

Bronnenlijst

- Anderson-Hsieh, J., Johnson, R., & Koehler, K. (1992). The relationship between native speaker judgement of non native pronunciation and deviance in segmentals, prosody and syllable structure. *Language learning*, 42, 529-555.
- Brennan, E. & Brennan, J. (1981). Accent scaling and language attitudes: Reactions to Mexican American English speech. *Language and Speech*, 24, 207–221.
- Delamere, T. (1996). The importance of interlanguage errors with respect to stereotyping by native speakers in their judgements of second language learners' performance. *System*, 24 (3), 279-297.
- Derwing, T.M. & Munro, M.J. (1997). Accent, Intelligibility and comprehensibility. Evidence from four L1s. *Studies in Second Language Acquisition*, 20, 1–16.
- Derwing, T.M. & Munro, M.J. (2005). Second language accent and pronunciation teaching: a research-based approach. *TESOL quarterly*, 39(3), 379-397.
- Fuertes, J., Gottdiener, W., Martin, H., Gilbert, T. & Giles, H. (2012). A meta-analysis of the effects of speakers' accents on interpersonal evaluations. *European Journal of Social Psychology*, 42(1), 120-133.
- Gass, S. & Varonis, E. (1984). The effect of familiarity on the comprehensibility of nonnative speech. *Language learning*, 34 (1), 65-87.
- Gluszek, A. & Dovidio, J. (2010). The way they speak: a social psychological perspective on the stigma of non-native accents in communication. *Personality and social psychology review*, 14 (2), 214-237.
- Hosoda, M., Stone-Romero, E. & Walter, J. (2007). Listeners' cognitive and affective reactions to English speakers with standard American English and Asian accents. *Perceptual and motor skills*, 104, 307-326.
- Johansson, S. (1978). *Studies in Error Gravity*. Gothenberg Studies in English, 44. Sweden: Acta Universitat Gothenburgensis.
- Kang, O. & Rubin, D. (2009). Reverse Linguistic Stereotyping: Measuring the Effect of Listener Expectations on Speech Evaluation. *Journal of Language and Social Psychology*, 28 (4), 441-456.
- Lambert, W. (1967). A social psychology of bilingualism. *The journal of social issues*, 23 (2), 91-109.

- Lev-Ari, S. & Keysar, B. (2010). Why down't we believe non-native speakers? The influence of accent on credibility. *Journal of Experimental Social Psychology*, 46, 1093-1096.
- Piske, T., McKay, I.R.A. & Flege, J.E. (2001). Factors affecting degree of foreign accent in an L2: A review. *Journal of Phonetics*, 29, 191–215.
- Steward, M., Bouchard Ryan, E. & Giles, H. (1985). Accent and Social Class Effects on Status and Solidarity Evaluations. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 11 (1), 98-105.
- Tsurutani, C. (2012). Evaluation of speakers with foreign-accented speech in Japan: the effect of accent produced by English native speakers. *Journal of multilingual and multicultural development*, 33 (6), 589-603.
- Varonis, E. & Gass, S. (1982). The comprehensibility of nonnative speech. *Studies in Second Language Acquisition*, 4, 114-136.

Bijlage 1 – spraak stimulus

Het wordt druk op de arbeidsmarkt. Een op de tien jongeren zit nu al werkloos thuis, blijkt uit de laatste cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek. Ook onder mensen van dertig jaar en ouder en onder vijftigplussers wordt de werkloosheid een steeds groter probleem. Tegelijkertijd moeten mensen die nu rustig thuis zitten en helemaal geen werk zoeken, de arbeidsmarkt op.

Bijlage 2 – enquête

Vragen uit de enquête

Verstaanbaarheid

Ik kon alle woorden uit het bericht duidelijk verstaan.

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 Helemaal mee eens

Ik had moeite om volledig te volgen wat deze persoon zei.

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 Helemaal mee eens

Ik zou kunnen opschrijven wat deze persoon zei.

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 Helemaal mee eens

Ik had moeite om de toespraak volledig te kunnen verstaan.

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 Helemaal mee eens

Accent

Deze persoon woont al lang in Nederland.

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 Helemaal mee eens

Deze persoon spreekt naast Nederlands ook een andere taal.

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 Helemaal mee eens

Deze persoon spreekt vergelijkbaar met mij.

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 Helemaal mee eens

Ik vond dat deze persoon een sterk accent had.

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 Helemaal mee eens

Status:

Ik denk dat deze persoon een universitaire opleiding heeft afgerond.

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 Helemaal mee eens

Ik denk dat deze persoon laag zou scoren op een IQ-test.

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 Helemaal mee eens

Ik denk dat deze persoon een laag salaris heeft.

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 Helemaal mee eens

Ik denk dat deze persoon manager is van beroep.

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 Helemaal mee eens

Attitude:

Ik vind het accent van deze persoon vervelend.

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 Helemaal mee eens

Ik vind het fijner om te praten met iemand die geen accent heeft.

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 Helemaal mee eens

Het accent van deze persoon beïnvloedt mijn perceptie van deze persoon.

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 Helemaal mee eens

In mijn vriendengroep zijn er personen met een accent.

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 Helemaal mee eens

Stereotypering

Ik denk dat deze persoon lui is.

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 Helemaal mee eens

Ik denk dat deze persoon aardig is.

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 Helemaal mee eens

Ik denk dat deze persoon intelligent is.

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 Helemaal mee eens

Ik denk dat deze persoon hard werkend is.

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 Helemaal mee eens

Ik denk dat deze persoon arm is.

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 Helemaal mee eens

Ik denk niet dat deze persoon succesvol is.

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 Helemaal mee eens

Algemene vragen:

Leeftijd: 18 – 25 26 – 35 36 – 45 46 – 55 56 – 65 66 – 75 76+

Geslacht: Man Vrouw

Bent u bekend met mensen die Nederlands spreken met een Spaans accent? Ja Nee

Hoogst afgeronde opleiding: Geen VMBO HAVO VWO MBO HBO WO